

„Da se vrnem!“ je vzdihnil mladi mož. „Zaprta je raj mladosti — kako nazaj? Življenje pa tako vsakdanje. Suhoparno je moje učenje, toplote iščem v sebi, da bi je podal svojim učencem, pa je ni...“

„Ker podajate tujec tujim otrokom svoje misli v tujem jeziku. Vrnite se domov, Pavel. Skrivnostna je moč domače govorice, rodne dežele. Z nevidnimi koreninami smo prirastli k njej. Tu ima korenino tvoja moč...“

Kakor človek, katerega tihe misli si izgovoril glasno, je segel Pavel hlastno patru v besedo:

SV. VID ANDREJ ROVŠEK

„In žena, prečastiti? Otroci nemške matere?“

„Otrok je nežna veja. Žena, ki ljubi moža, pozna le njegovo voljo.“

Pavel se je glasno nasmejalo.

„Pozna le njegovo voljo? Ravno narobe je, prečastiti! Žena ima vedno prav. Obrne me na svojo stran — sam ne vem kdaj — kako. Zakon je vojska, v kateri je mož vedno premagan. Solze, molk, so orožje žena...“

Zamahnil je z roko. Pater se je nasmehnil, zavil na stopnice. Po njih se je zakotljalo kamenček. Sprožila ga je prestrašena noga. Moža sta naredila

par korakov in zastala... V solnčnem sijaju je slo-nela ob robu stolpa zračna prikazen; lasje so žareli kot zlato, pajčolan jo je ovijal kakor oblak. Pater se je nasmehnil, Pavla je spreletelo nekaj sladkega — vendar se mu je zatemnil obraz. Povsod ta tujka... Pozdravil je hladno...

„Vila Frankopanka, ki žaluje na podrtinah?“ je pozdravil pater grofico, ki je stala pred njima v globoki zadregi, nevede kam bi se dela. Negotovega koraka je stopila patru naproti, se sklonila nad velo roko. Osupel jo je motril pater. Njena roka in ustnice drhte, njen obraz je zardel... Kaj ji je, sicer tako samozavestni dami? Kdo je kriv njene zadrege? Kaj se zrcali v Pavlovi temni zenici, ko gleda, visok in močan, na nežno grofico? Nekaj je med njima... Poznata se. Nič čudnega, saj prideta oba iz Opatije. Toda to ni zadrega dveh tujcev, ki sta se slučajno srečala. Tako se gledata dve duši, ki se sestaneta čez mnogo let... Patrove misli so hitele v preteklost, odgrinjale zastor... Trnovce in okolico je poznal dobro. Rad stopi Trnovec na Trsat in obiše patra Avgušтина. V dušnih in telesnih stiskah išče svéta pri izkušenem možu. Tudi Lijana je prihajala... Takrat je nosila preprosto obleko, dve dolgi kiti sta ji viseli po hrbtu, oči spominčice pa so zrle hrepenče kakor danes, kakor vedno... Na porti je ihtela, tožila, da ji ni mogoče prenašati samote in revščine... Da prelomi mlademu pisatelju dano obljubo in vzame grofa — starca.

„Maščevala se bo mladost,“ jo je svaril takrat. Tisti pisatelj je bil Pavel... Zdaj ju je pripeljala v isti kraj tajna roka, ki beleži in kaznuje o svojem času vse naše prestopke... Zdaj se bližajo viharji... Pavel je lep, grof star, oduren. Nekdanje čuvstvo se zbudi z podvojeno močjo... Ubogo, šibko bitje! Kdo reši pogube tvoj čoln? Priporočam te Morski zvezdi... Usmiljenje je polnilo lice in oko starega dušeslovca, ko se je obrnil z navidezno veselostjo k grofici in nagovoril molčečo vdrugeč:

„Vi, grofica, ste ona dama, ki me je iskala? Na razpolago sem vam.“

„Hvala, prečastiti,“ je iztisnila Lijana iz prebledelih ustnic. Prijelo jo je, da bi bežala bogvekam iz bližine tistega, po katerem je hrepenela vedno. Pa stala je kot ukopana.

„Morda dovolite, grofica, da razkažem razgled svojemu mlademu prijatelju? Štirinajst let se nisva videla — pred tolikimi leti je stal navdušen miadenič na tem stolpu, morda ga spodbudi pogled s stolpa... Morda se razplameni pesniška duša iznova... Gotovo je tudi vaša želja, grofica, da nam bi podajal mož tako pridno dozorelega sadja, kakor nam je podajal marljivi mladenič cvetja. Kaj ne, milostiva grofica?“